

Омецінська І. Облікова інформація: економічна сутність та критерії якості / І. Омецінська // Вісник Тернопільського національного економічного університету. - 2016. - Вип. 3. - С. 131-141. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vtneu_2016_3_15

УДК 657.05

Ірина Омецінська

ОБЛІКОВА ІНФОРМАЦІЯ: ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА КРИТЕРІЇ ЯКОСТІ

Визначено роль інформації в управлінні підприємством. Доведено, що продуктом бухгалтерського обліку є не лише облікова інформація, а й набуті знання. Виходячи з цього, під обліковим інформаційним ресурсом запропоновано розглядати інформаційний ресурс, який включає облікову інформацію на магнітних та паперових носіях, що генерується в системах фінансового й управлінського обліку, та знання, здобуті на основі такої інформації. Досліджено економічну сутність облікової інформації та подано основні її характеристики: нематеріальна форма; унікальність процесу виробництва; наявність відтворювальних властивостей; багаторазове використання; наявність морального зносу, хоча при зміні обставин її цінність може відновитись; різна цінність для різних споживачів.

Встановлено, що в основі якості інформації лежить сукупність її властивостей; ступінь забезпечення потреб її споживачів (зовнішніх і внутрішніх користувачів); відповідність еталону, нормам, нормативно-правовим актам. Якість інформації характеризується, насамперед, її корисністю для споживачів. Визначено чинники, від яких залежить якість облікової інформації, а саме: організація бухгалтерського обліку; компетентність працівників бухгалтерії; ефективність системи внутрішнього контролю; якість нормативно-правових актів, які регулюють бухгалтерський облік; усвідомлення керівництвом підприємства мети обліку; корпоративна культура; організація робочого місця облікового працівника. Подано характеристику кожного з зазначених чинників. З'ясовано націленість

суб'єктів господарювання на дотримання норм податкового законодавства, порушення яких тягне за собою адміністративну і кримінальну відповідальність, та першочергове інформаційне обслуговування фіскальних потреб користувачів. Це призводить до нехтування концептуальних основ бухгалтерського обліку і зниження якості облікової інформації.

Доведено, що основними якісними характеристиками інформації фінансового обліку є достовірність та доречність. При їх дотриманні необхідно оцінити інформацію на предмет її зіставності, дохідливості та зрозумілості. Встановлено, що інформація управлінського обліку повинна відповідати таким якісним характеристикам, як достовірність, доречність, зіставність, дохідливість, зрозумілість, своєчасність та можливість перевірки.

Ключові слова: облікова інформація, обліковий інформаційний ресурс, знання, якість облікової інформації, якісні характеристики інформації, користувачі інформації.

JEL: M41

Постановка завдання. Бухгалтерський облік в умовах суцільної інформаційної глобалізації виступає важливим джерелом продукування інформації для прийняття управлінських рішень. Реалізація стратегії сталого розвитку, необхідність посилення конкурентоспроможності підприємств, наявність економічної кризи суттєво підвищує вимоги до інформації, в тому числі й облікової. Будь-які дані не можуть мати інформаційну цінність. Інформація повинна відповідати встановленим критеріям якості. Лише тоді вона буде корисною для її користувачів і забезпечить підготовку та прийняття ефективних управлінських рішень. Тому дослідження економічної сутності облікової інформації та встановлення критеріїв, на основі яких визначається її якість, є актуальними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Нині багато вчених-економістів досліджують питання формування облікової інформації, визначення критеріїв її корисності та методів оцінки якості облікової інформації. Серед них доцільно виокремити наукові праці О. В. Будько [1], В.

М. Гриньової [2], Л. В. Гуцаленко [3], Н. Ю. Єршової [4], І. В. Жиглей [5], З. В. Задорожного [6], В. М. Пархоменка [7], Т. Ф. Плахтій [8; 9], М. А. Проданчука [10], М. С. Пушкаря [11] та ін.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Попри значні напрацювання науковців у сфері вирішення проблем якості облікової інформації, суперечливим залишається трактування поняття «обліковий інформаційний ресурс», потребують комплексного вивчення чинники, від яких залежить якість інформації, вимагають обґрунтування критерії якості, які забезпечили б формування такої інформаційної бази, що стала б ефективним інструментом прийняття зважених управлінських рішень на підприємствах, які функціонують в умовах соціально-орієнтованої економіки.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає в науково-теоретичному обґрунтуванні сутності облікової інформації, визначенні її якісних характеристик та чинників, які впливають на якість такої інформації.

Результати досліджень. Згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» бухгалтерський облік – це процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень [12]. Тобто бухгалтерський облік забезпечує обробку даних про діяльність суб'єктів господарювання, в результаті чого отримується облікова інформація, яка здатна впливати на рішення її користувачів. Погоджуємось з думкою М. С. Пушкаря, що оброблена інформація є продуктом, який має всі властивості товару. ... Облік є засобом виробництва товару особливого роду – інформації, яка має вартість, собівартість, ціну та інші категорії товарного виробництва [11, с. 59].

Нині наявність якісної інформації про діяльність підприємства є запорукою ефективного ведення бізнесу. Інформаційні ресурси відіграють таку ж важливу роль, як і матеріальні, фінансові, трудові. Підвищення ролі

інформації та поглиблення функцій бухгалтерського обліку призвели до застосування в наукових колах терміну «обліковий інформаційний ресурс», хоча різні науковці даний термін трактують досить по різному. Зокрема, К. О. Іващенко його визначає як сукупність інформаційних ресурсів, які є комплексною оцінкою активів, зобов'язань та результатів господарської діяльності за певний період [13, с. 108]. М. А. Проданчук [10, с. 45] під ним розуміє знання, що отримуються від облікової інформації, а також облікову інформацію, що характеризують як знання. Хоча, на наш погляд, знання є лише частиною облікового інформаційного ресурсу, проте науковець вірно наголошує, що продуктом бухгалтерського обліку є не лише облікова інформація, а й набуті знання.

Про те, що володіння інформацією призводить до отримання відповідних знань вказують також В. М. Гриньова та М. М. Салун. Причому науковці говорять про наявність у інформаційних ресурсів не тільки власного виробничого, але і відтворювального процесів, оскільки інформація може перетікати в знання, а потім знову в конкретну інформацію і так до безкінечності [2, с. 82].

Вважаємо, що обліковий інформаційний ресурс слід розглядати як інформаційний ресурс, який включає облікову інформацію на магнітних та паперових носіях, що генерується в системах фінансового та управлінського обліку, та знання, здобуті на основі такої інформації. При цьому основними характеристиками облікової інформації є: нематеріальна форма; унікальність процесу виробництва; наявність відтворювальних властивостей; багаторазове використання; наявність морального зносу, хоча при зміні обставин її цінність може відновитись; різна цінність для різних споживачів.

Як і кожен товар, облікова інформація повинна мати відповідні якісні характеристики. Питання якості облікової інформації та способів її підвищення стало предметом дискусій серед науковців не так давно. Раніше питання якості уособлювалось з якістю продукції (робіт, послуг), що виготовляє (надає) підприємство, а система бухгалтерського обліку повинна,

зі свого боку, забезпечувати інформацією про собівартість продукції, вартість матеріалів, що використані на її виготовлення, обсяг гарантійних ремонтів тощо. При цьому упускалось питання якості самої облікової інформації, що в багатьох випадках могло знизити ефективність діяльності суб'єкта господарювання.

Загалом під якістю розуміють «сукупність об'єктивно існуючих властивостей і характеристик, рівень яких обумовлений показниками, що визначають споживчу вартість продукції» [14, с. 419]. У Великому економічному словнику за редакцією О. М. Азриліяна подано значення термінів «якість роботи», «якість товару», «якість продукції», де в основі трактування закладено їх властивість та здатність забезпечувати визначені потреби споживачів. При цьому якість інформації визначено як ступінь практичної придатності інформації, що використовується в процесі управління, яка визначається сукупністю таких властивостей як повнота, щільність, корисність, вірогідність, цінність інформації [14, с. 419]. Тобто в даному випадку акцент зроблено на практичній корисності інформації.

В Економічній енциклопедії за редакцією С. В. Мочерного під якістю товару (послуги) визначено «комплекс характеристик продукту праці, які визначають його корисність (передусім для споживачів). Якщо йдеться про корисність не товару, а продукту (у разі виготовлення його не на продаж), то комплекс характеристик визначає його корисність для виробника» [15, с. 924].

На думку Т. В. Плахтій, якість слід розглядати з позиції споживчої вартості досліджуваного об'єкта облікової науки (облікової системи; облікової інформації; фінансової звітності тощо), основною метою забезпечення якої є задоволення потреб споживачів такого об'єкта (розробників системи; користувачів облікової інформації, користувачів фінансової звітності тощо) [9, с. 58].

Розуміння якості облікової інформації постійно змінювалось в процесі розвитку економіки та суспільства. Належну увагу цьому показнику почали

приділяти лише в період ринкової економіки. Тоді прийшло розуміння того, що інформація повинна бути зорієнтована на споживача. Навіть дуже якісна інформація втратить свою цінність, якщо нікому не буде потрібною. Таким чином, в основі якості інформації лежить сукупність її властивостей; ступінь забезпечення потреб її споживачів (зовнішніх і внутрішніх користувачів); відповідність еталону, нормам, нормативно-правовим актам.

На якість облікової інформації впливає багато факторів, які не обмежуються лише якістю бухгалтерського обліку. Н. Ю. Єршова [4, с. 371] чинники, які забезпечують якість облікової інформації поділяє на зовнішні і внутрішні, а ті, в свою чергу, – на дестимулятори та стимулятори. Т. В. Плахтій [8, с. 43] зазначає, що обліковий інформаційний ресурс залежить від рівня кваліфікації облікового персоналу, організаційної дисципліни, рівня технічного оснащення облікової системи. Як вказує Л. В. Гуцаленко [3, с. 70], поліпшення якості, доступності та прогнозованості облікової інформації може бути за рахунок удосконалення бюджетування діяльності підприємства та окремих структурних підрозділів, удосконалення системи бухгалтерського, управлінського та підсистеми податкового обліку в підприємстві, а також удосконалення внутрішньогосподарської звітності, внутрішньогосподарського контролю та стратегічного обліково-аналітичного прогнозу. О. В. Будько [1, с. 56] оцінку якості облікової інформації здійснює з використанням лінійної функції, яка залежить від факторних показників. Тут науковець визначає такі фактори впливу на якість облікової інформації: відповідність нормативно-правовій базі, рівень кваліфікації бухгалтерського персоналу, рівень організації облікової роботи, рівень програмного забезпечення, рівень системи внутрішнього контролю.

На нашу думку, якість облікової інформації залежить, насамперед, від організації бухгалтерського обліку, компетентності працівників бухгалтерії, ефективної системи внутрішнього контролю та якості нормативно-правових актів, які регулюють бухгалтерський облік. Водночас важливу нішу в забезпеченні якості облікової інформації займають також усвідомлення

керівництвом підприємства мети обліку, корпоративна культура, організація робочого місця (рис. 1).

Рис. 1. Чинники, від яких залежить якість облікової інформації

Основним чинником, від якого залежить якість бухгалтерського обліку на підприємстві, є правильна його організація. Організація бухгалтерського обліку є компетенцією власника або відповідної посадової особи. До елементів організації обліку, які підприємство визначає самостійно, відносять: вибір облікової політики, форми бухгалтерського обліку, порядок ведення управлінського обліку, правила документообігу, доцільність застосування міжнародних стандартів (крім підприємств, які зобов'язані їх застосовувати). Правильно обрані методи оцінки об'єктів обліку, обґрунтоване відображення доходів і витрат, належним чином сформований робочий план рахунків, наявність графіків документообігу тощо, сприятиме правдивому поданню інформації про діяльність підприємства. Підвищенню якості облікової інформації сприятиме усвідомлення в теорії та на практиці ролі управлінського обліку. Саме в управлінському обліку продукується деталізована інформація про господарську діяльність підприємства, що

забезпечує прийняття управлінським персоналом ефективних рішень. Проте нині серед науковців немає єдиної думки щодо його сутності, предмету, об'єкту, методів. На практиці підприємства змушені самостійно формувати систему управлінського обліку, часто припускаючись одних і тих же помилок в його організації. Тому погоджуємось з позицією З. В. Задорожного [6, с. 63] щодо доцільності прийняття вітчизняного нормативу з цього виду обліку в частині концепції його організації та розвитку.

Позитивний вплив на якість облікової інформації має також якість нормативно-правових актів, що регулюють методологію, методикау та організацію обліку, насамперед Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», П(С)БО, Податкового кодексу. Науковці у своїх працях часто вказують на недосконалість існуючої нормативно-правової бази з тих чи інших ділянок облікового процесу. Явним також є відставання теорії обліку від практики, що зумовлює постійне внесення змін у прийняті положення. Так, у прийняте 31.12.1999 р. П(С)БО 16 «Витрати» вже 14.06.2000 р. були внесені перші зміни, а в подальшому було ще дев'ять наказів МФУ, які змінювали окремі положення цього стандарту. 27.04.2000 р. було прийнято П(С)БО 7 «Основні засоби», а вже 30.11.2000 р. до нього були внесені відповідні зміни і т. д.

Щоб забезпечити продукування обліком якісної інформації нормативно-правові акти повинні бути викладені на високому рівні без протиріч, двозначних трактувань і дискусійних моментів та забезпечувати можливість чіткого застосування норм у практичній діяльності підприємств.

Облікова інформація має важливу особливість: вона в значній мірі залежить від суб'єкта, який її формує. Тобто якість бухгалтерської інформації залежатиме від компетентності працівників бухгалтерської служби. Слід відмітити, що вимоги до професії бухгалтера, її ролі постійно змінювались в процесі глобалізації економічного розвитку. Бухгалтер з простого рахівника поступово перетворився на людину з інтелектуальним потенціалом, яка, окрім володіння знаннями з організації та методики обліку

й формування звітності, бере участь у контрольних та аналітичних процедурах підприємства, а також в значній мірі впливає на прийняття управлінських рішень. Бухгалтер може по різному представити інформацію керівництву і таким чином вплинути на управлінські рішення. Не завжди керівник та аналітик знає той рівень деталізації облікової інформації, яку може представити служба бухгалтерії, особливо це стосується структури собівартості, витрат соціального характеру і ефекту від їх понесення тощо. Окрім того, облікова інформація, особливо та, що формується в системі управлінського обліку, часто залежить від цілей та переконань бухгалтера, тобто її нейтральності на практиці досягти майже неможливо. Як правильно з цього приводу зазначає І. В. Жиглей, бухгалтерський облік належить до тих наук, результат яких суттєво залежить від людського чинника: від життєвих інтересів, прагнень, інтелектуальних здібностей та професійних навичок, рис характеру, системи цінностей та рівня культури [5, с. 69].

Бухгалтер при виконанні своїх професійних обов'язків може опинитися в сфері конфліктів інтересів. Формуючи облікову інформацію, він може виявляти факти шахрайства, розкрадання, завищення витрат, приховування доходів, зокрема, керівництвом підприємства, підзвітними особами, завкладами та ін. Тому, окрім професійних якостей, професія бухгалтера вимагає дотримання моральних і етичних норм. Це сприятиме високій якості роботи кожного працівника бухгалтерії і, відповідно, підвищуватиме якість облікової інформації.

На якість облікової інформації також здійснює вплив сформована корпоративна культура підприємства. Багато складових корпоративної культури, зокрема, лояльне ставлення до працівників, повага, довіра, доброзичливий клімат в колективі тощо, є невидимими і часто їм не приділяється належна увага. Проте відсутність такої культури на підприємствах призводить до плинності кадрів, інформаційного хаосу, незацікавленості персоналу в досягненні поточних і стратегічних планів. Керівництво підприємств, яке не приділяє належної уваги корпоративній

культури й не розуміє її можливостей, втрачає важливий управлінський ресурс. Адже збільшити продуктивність праці усього персоналу, в тому числі й бухгалтерської служби, підвищити ефективність діяльності підприємства можна шляхом створення відповідного клімату у внутрішньому середовищі суб'єкта господарювання.

На належне виконання обліковими працівниками своїх професійних обов'язків впливатимуть такі елементи корпоративної культури як: можливість кар'єрного росту, етична поведінка всіх працівників, в тому числі і керівництва, справедливість керівництва по відношенню до усіх працівників, належний психологічний клімат, розвиток і навчання персоналу, стимулювання працівників за досягнуті успіхи і відповідальне ставлення до своїх обов'язків, розуміння працівниками своєї важливості на підприємстві. Вважаємо, що сильна корпоративна культура підприємства зумовлює відповідальне ставлення працівників до робочого часу, бажання добросовісно виконувати свої обов'язки, забезпечує дотримання етичних правил, підвищення якості роботи, зниження ризиків шахрайства, що, в свою чергу, підвищить якість продукту бухгалтерського обліку – облікової інформації.

Не менш важливим при цьому є належна організація робочого місця бухгалтера. Вона буде забезпечена при відповідних температурі і відносній вологості повітря, кольору стін, площі приміщення, належному освітленні робочого місця, розташуванні меблів та робочих місць з урахуванням взаємозв'язків між працівниками бухгалтерії, наявності нормативної бази з бухгалтерського обліку, комп'ютеризації робочого місця, його комфортності. Рациональна організація робочого місця бухгалтера сприятиме належному виконанню обліковими працівниками своїх функцій та забезпечуватиме їх високу працездатність.

Свій вклад у забезпечення якості інформації, що формується в системі бухгалтерського обліку, вносить і ефективна система внутрішнього контролю. Керівництво підприємства зацікавлене в збереженні своїх активів та запобіганні випадків шахрайства. Добре налагоджений внутрішній

контроль забезпечує законність та визначає економічну доцільність господарських операцій, сприяє ефективному виконанню обліковим персоналом своїх обов'язків, а також збереженню майна та раціональному використанню ресурсів. Виходячи з цього, система внутрішнього контролю сприятиме достовірності облікової інформації, що є характеристикою її якості. Проте погоджуємось з думкою Т.В. Ковтун, що атмосфера загальної підозрілості, тотального нагляду за кожним співробітником не повинна бути метою роботи підприємства [16, с. 169].

Ще одним важливим чинником, від якого, на нашу думку, залежить якість облікової інформації, є усвідомлення мети обліку. До прийняття Податкового кодексу України, було яскраво виражене функціонування податкового обліку. Облікова інформація, яка формувалась відповідно до Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств», суттєво відрізнялась від інформації щодо таких же об'єктів обліку, але сформованої за даними фінансового обліку. Суб'єкти господарювання були націлені на дотримання норм податкового законодавства, порушення яких тягло за собою адміністративну і кримінальну відповідальність. При цьому часто нехтувалися концептуальні основи бухгалтерського обліку. З прийняттям Податкового кодексу України ситуація дещо покращилась, оскільки норми податкового законодавства зближені з нормами фінансового обліку. Проте вірно зазначив В. Пархоменко про перехід регулятора при створенні регламентів до «податкивізації» бухгалтерського обліку, тобто до першочергового обслуговування інформацією фіскальних потреб користувачів, а не до надання правдивої, повної, достовірної і нейтральної інформації про стан активів і зобов'язань та про результати діяльності підприємства [7, с. 3]. Тому нині постає важливе завдання, що полягає в урахуванні інформаційних потреб та наданні якісної облікової інформації не лише державним фіскальним службам, але й усім користувачам такої інформації: інвесторам, банківським та іншим кредитним установам, покупцям та ін.

В умовах загострення економічних, соціальних та екологічних проблем ставляться все жорсткіші вимоги до якості інформації бухгалтерського обліку. При цьому виділяються нові об'єкти обліку і втрачають своє значення інші. Зокрема, для забезпечення сталого економічного та соціального розвитку України підприємства, зі свого боку, повинні при веденні господарської діяльності забезпечувати охорону навколишнього середовища, раціонально використовувати природні ресурси, піклуватися про фізичний і моральний стан свого персоналу. Інформацією про наявність чи відсутність на підприємстві елементів соціальної та природоохоронної політики повинен забезпечити бухгалтерський облік. Це зумовило виділення рядом науковців з-поміж інших функцій обліку соціальної функції та використання термінів «соціальні витрати», «екологічні витрати», «екологічні зобов'язання» і навіть «соціальний облік». Також не так давно використовуються у вітчизняній практиці терміни «сукупний дохід», «інвестиційна нерухомість», «необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття», «транзакційні витрати» та ін. Використання нової термінології в бухгалтерському обліку відповідає новим запитам суспільства, задовольняє інформаційні потреби сучасних користувачів та нові вимоги до якості інформації.

Якісні характеристики облікової інформації наведені в Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [17]. Щоб інформація була якісною, вона повинна бути:

- 1) дохідливою і зрозумілою;
- 2) доречною;
- 3) достовірною;
- 4) зіставною.

Причому ці характеристики подані в положенні саме в такому порядку, що, можливо, говорить про порядок їх пріоритетності. Якщо так, то чи важливо, що інформація є дохідливою і зрозумілою, якщо вона є недоречною чи недостовірною. Тим більше, дохідливість і зрозумілість може носити в

деякій мірі суб'єктивний характер. Тому, вважаємо, що у вищезазначеному стандарті вимоги до інформації потрібно подавати за їх важливістю.

В Концептуальній основі фінансової звітності [18] якісні характеристики інформації поділені на дві групи: основоположні та посилювальні. Доречність та правдиве подання віднесено до основоположних якісних характеристик. Посилювальними характеристиками є зіставність, можливість перевірки, вчасність та зрозумілість (рис. 2).

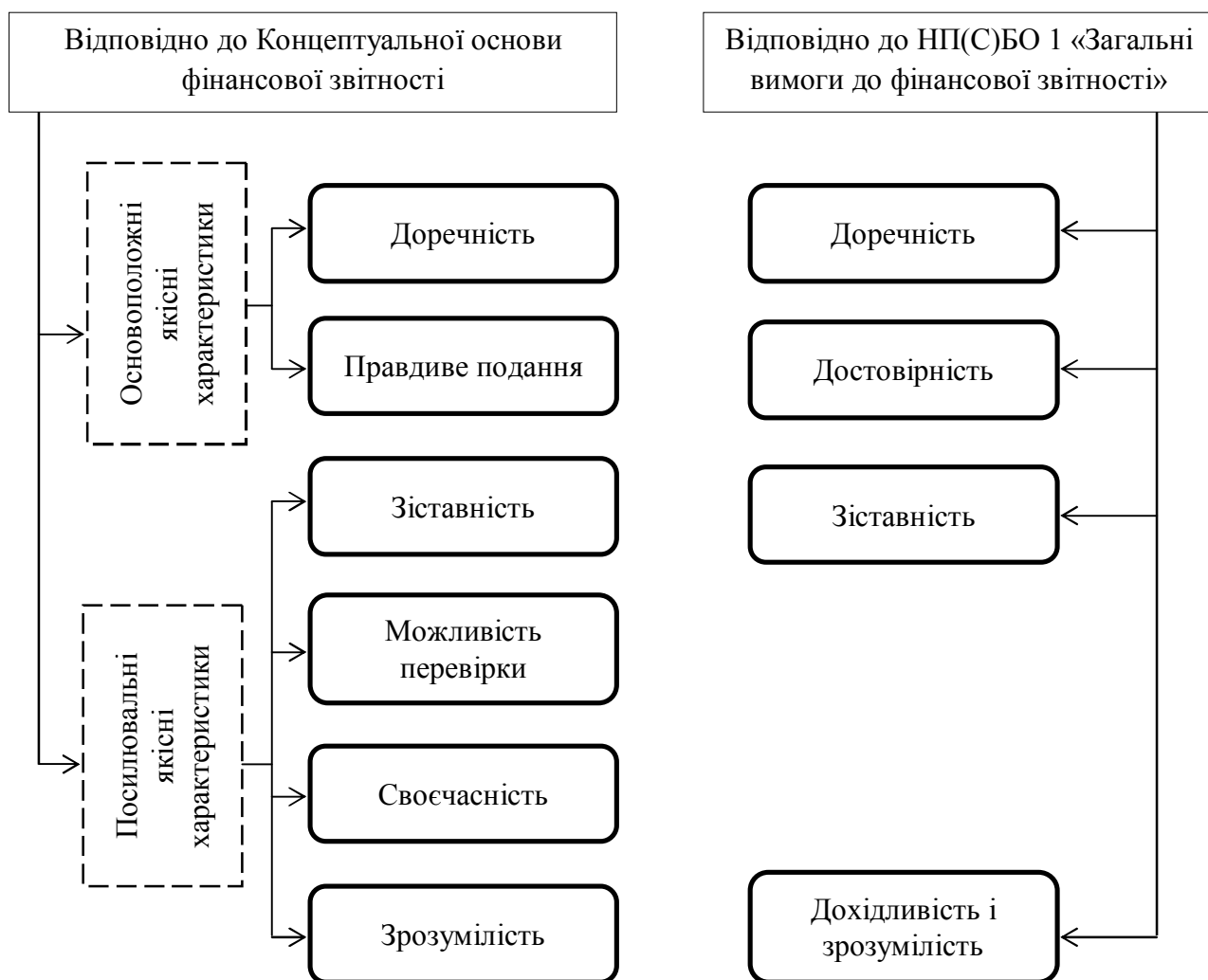

Рис. 2. Якісні характеристики облікової інформації

Як видно з рисунку 2, більшість якісних характеристик облікової інформації в НП(С)БО 1 та Концептуальній основі фінансової звітності збігаються. В останньому документі додатково виділено такі характеристики як можливість перевірки та своєчасність. Проте, вважаємо, що можливість

перевірки є характеристикою всієї сукупності облікової інформації. Облікова інформація є найточнішою порівняно з іншими видами інформації, оскільки вона повністю підтверджується первинними документами, розрахунками бухгалтерії тощо. Тому будь-яку облікову інформацію, що подається у фінансовій звітності, можна перевірити. Щодо своєчасності, то ця характеристика, в основному, є прерогативою інформації управлінського обліку, оскільки фінансова звітність подається у визначений термін і зі встановленою періодичністю. Тому тут нівелюється така характеристика, як своєчасність. З іншого боку, інформація управлінського обліку повинна бути своєчасною, інакше втратиться її корисність.

Підтримуємо позицію авторів Концептуальної основи фінансової звітності про пріоритетність таких характеристик як доречність та правдиве подання. Наприклад, облікова інформація може бути добре структурованою, дохідливою та зіставною, проте бути недоречною. Корисною така інформація не буде. Водночас є неважливими всі решта якісні характеристики, якщо облікова інформація є недостовірною.

Виходячи з цього, вважаємо, що якісними характеристиками інформації фінансового обліку є достовірність та доречність. При дотриманні їх необхідно оцінити інформацію на предмет її зіставності, дохідливості та зрозумілості. Інформація управлінського обліку, окрім вищенаведених характеристик, повинна відповідати таким якісним характеристикам, як своєчасність та можливість перевірки (ця характеристика стосується планових показників).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Облікова інформація є продуктом, який має всі властивості товару. Характеристиками облікової інформації є: нематеріальна форма; унікальність процесу виробництва; наявність відтворювальних властивостей; багаторазове використання; наявність морального зносу, хоча при зміні обставин її цінність може відновитись; різна цінність для різних споживачів. Якість облікової інформації залежить від організації бухгалтерського обліку,

компетентності працівників бухгалтерії, ефективної системи внутрішнього контролю, якості нормативно-правових актів, які регулюють бухгалтерський облік, усвідомлення керівництвом підприємства мети обліку, корпоративної культури, організації робочого місця облікових працівників. Основними якісними характеристиками інформації фінансового обліку є достовірність та доречність. Також інформацію необхідно оцінювати на предмет її зіставності, дохідливості та зрозумілості. Інформація управлінського обліку повинна відповідати таким якісним характеристикам, як достовірність, доречність, зіставність, дохідливість, зрозумілість, своєчасність та можливість перевірки.

Систематизуючи вищенаведене, вимагають подальшого вивчення методи оцінювання якості інформації та вплив якісних характеристик облікової інформації на ефективність прийнятих управлінських рішень, що стане предметом наших подальших досліджень.

Література:

1. Будько О. В. Методи оцінки якості облікової інформації / О. В. Будько // Економіка та держава. – 2014. – №3. – С. 54-57.
2. Гриньова В. М. Роль інформаційного ресурсу в системі продуктивних сил підприємства / В. М. Гриньова, М. М. Салун // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: Економічна. – 2011. – Випуск 39-1. – С. 79-82.
3. Гуцаленко Л. В. Поліпшення якості та прогнозованості облікової інформації для забезпечення прибутковості підприємства / Л. В. Гуцаленко // Економіка АПК. – 2010. – № 7. – С. 67-71.
4. Єршова Н. Ю. Якість облікової інформації: методичний підхід до оцінювання / Н. Ю. Єршова // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 8 (158). – С. 368-374.
5. Жиглей І. В. Еволюція бухгалтерського обліку в контексті розвитку соціальних відносин / І. В. Жиглей // Проблеми теорії та методології

бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2009. – Випуск 1 (13). – С. 64-74.

6. Задорожний З. В. Про предмет і метод внутрішньогосподарського обліку / З. В. Задорожний // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – 2007. – № 1. – С. 62-71.

7. Пархоменко В. Сучасні проблеми бухгалтерського обліку / В. Пархоменко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2015. – № 1. – С. 3-6.

8. Плахтій Т. Ф. Об'єкти якісного підходу в бухгалтерському обліку / Т. Ф. Плахтій // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – 2016. – № 1. – С. 39-47.

9. Плахтій Т. Ф. Якість в бухгалтерському обліку: економічний аспект / Т. Ф. Плахтій // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. – 2016. – № 1. – С. 51-61.

10. Проданчук М. А. Теоретико-методологічні засади формування продукту бухгалтерського обліку / М. А. Проданчук // Облік і фінанси. – 2015. – № 3 (69). – С. 41-48.

11. Пушкар М. С. Креативний облік (створення інформації для менеджерів) [монографія] / М.С. Пушкар М. С. – Тернопіль: Карт-бланш, 2006. – 334 с.

12. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

13. Іващенко К. О. Обліковий інформаційний ресурс суб'єктів водогосподарського комплексу / К. О. Іващенко // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Економіка. – 2013. – Вип. 22. – С 106-109.

14. Большой экономический словарь / Под ред. А. Н. Азрилияна. – 7-е изд., доп. – М.: Институт новой экономики, 2007. – 1472 с.

15. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 3 / Редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 952 с.

16. Ковтун Т. В. Система внутрішнього контролю як невід’ємний елемент операційної системи підприємства / Т. В. Ковтун // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – № 6, Т. 1. – С. 164-170.

17. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

18. Концептуальна основа фінансової звітності від 01.09.2010 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/929_009

Reference

1. Budko O.V. Methods of estimation of accounting information's quality / O.V. Budko // Economy and State. – 2014. – №3. – С. 54-57.

2. Grinyova V.M. The role of information resources in the system of productive forces enterprises / V.M. Grinyova, M.M. Saloon // Scientific papers of Donetsk National Technical University. Series: Economic.. – 2011. – Vol. 39-1. – P. 79-82.

3. Hutsalenko L.V. Improving the quality and predictability of accounting information to ensure profitability / L.V. Hutsalenko // The economy of the AIC. – 2010. - № 7. – P. 67-71.

4. Ershova N.U. The quality of accounting information: a methodical approach to assessment / N.U. Ershova // Recent economic problems. – 2014. – № 8 (158). - P. 368-374.

5. Zhyhley I.V. Evolution of accounting in the context of social relations / I.V. Zhyhley // Problems of theory and methodology of accounting, control and analysis. – 2009. – Issue 1 (13). – P. 64-74.
6. Zadorognyi Z.V. On the subject and method of internal accounting / Z.V. Zadorognyi // The herald of Ternopil National Economic University. – 2007. – Issue 1. – P. 62-71.
7. Parkhomenko B. Modern problems of accounting / B. Parkhomenko // Accounting and Auditing. – 2015. – № 1. – С. 3-6.
8. Plahtyi T.F. Objects qualitative approach in accounting / T.F. Plahtyi // Journal Zhytomyr State Technological University. Series: Economics. – 2016. – № 1. – P. 39-47.
9. Plakhtii T.F. Quality in accounting: economic aspects / T.F. Plakhtii // Economy. Finances. Management: actual issues of science and practical activity. – 2016. – № 1. – P. 51-61.
10. Prodanchuk M.A. Theoretical and methodological bases of accounting product formation / M.A. Prodanchuk // Accounting and Finance. – 2015. – № 3 (69). – P. 41-48.
11. Pushkar M.S. Creative accounting (creating information for managers) [monograph] / M.S. Pushkar. – Ternopil: Cart-blansh, 2006. – 334 p.
12. Law of Ukraine «On Accounting and Financial Reporting in Ukraine» on July 16, 1999 № 996-XIV [WWW resource]. – Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
13. Ivashchenko K.O. An information resource of water complex / K.O. Ivaschenko // Scientific Notes [National University «Ostroh Academy»]. Economy. – 2013. – Vol. 22. – P. 106-109.
14. Great Dictionary of Economics / Ed. A.N. Azrylyyana. - 7th ed., ext. – M.: Institute of New Economy, 2007. – 1472 p.
15. Economic Encyclopedia: In three volumes. T. 3 / Ed.: S.V. Mochernyi and others. - K .: Publishing Center «Academy», 2002. – 952 p.

16. Kovtyn T.V. The system of internal control as an integral part of the operating system company / T.V. Kovtyn // Herald of Khmelnytskyi National University. – 2009. – Issue 6, Part. 1. – P. 164-170.

17. National Provision (Standard) Accounting 1 «General Requirements for Financial Reporting» on February 7, 2013 № 73 [WWW resource]. – Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

18. Financial reporting framework on September 1, 2010 [WWW resource]. – Available at: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/929_009

АННОТАЦИЯ

Определена роль информации в управлении предприятием. Доказано, что продуктом бухгалтерского учета является не только учетная информация, но и приобретенные знания. Исходя из этого, под учетной информационным ресурсом предложено рассматривать информационный ресурс, включающий учетную информацию на магнитных и бумажных носителях, генерируемую в системах финансового и управленческого учета, и знания, полученные на основе такой информации. Исследована экономическая сущность учетной информации и представлены основные ее характеристики: нематериальная форма; уникальность процесса производства; наличие воспроизводимых свойств; многократное использование; наличие морального износа, хотя при изменении обстоятельств ее ценность может восстановиться; разная ценность для разных потребителей.

Установлено, что в основе качества информации лежит совокупность ее свойств; степень обеспечения потребностей ее потребителей (внешних и внутренних пользователей); соответствие эталону, нормам, нормативно-правовым актам. Качество информации характеризуется, прежде всего, ее полезностью для потребителей. Определены факторы, от которых зависит качество учетной информации, а именно: организация бухгалтерского учета; компетентность работников бухгалтерии; эффективность системы внутреннего контроля; качество нормативно-правовых актов, регулирующих

бухгалтерский учет; осознание руководством предприятия цели учета; корпоративная культура; организация рабочего места учетного работника. Дана характеристика каждого из указанных факторов. Выяснено нацеленность субъектов хозяйствования на соблюдение норм налогового законодательства, нарушение которых влечет за собой административную и уголовную ответственность, и первоочередное информационное обслуживание фискальных потребностей пользователей. Это приводит к несоблюдению концептуальных основ бухгалтерского учета и снижению качества учетной информации.

Доказано, что основными качественными характеристиками информации финансового учета являются достоверность и уместность. При их соблюдении необходимо оценить информацию на предмет ее сопоставимости, доходчивости и ясности. Установлено, что информация управленческого учета должна соответствовать таким качественным характеристикам, как достоверность, уместность, сопоставимость, доходчивость, ясность, своевременность и возможность проверки.

Ключевые слова: учетная информация, учетный информационный ресурс, знания, качество учетной информации, качественные характеристики информации, пользователи информации.

ANNOTATION

Iryna Ometsinska

ACCOUNTING INFORMATION: ECONOMIC NATURE AND QUALITY CRITERIA

The role of information in enterprise management has been clearly defined. It is proved that not just accounting information alone, but also the knowledge gained appears the product of accounting. On this basis, we suggest considering the notion of accounting information resource as the information resource that includes accounting information handled on soft and hard copies and generated in systems of financial and management accounting. It also includes the knowledge

acquired on the basis of such information. The economic nature of accounting information has been studied and its main features have been forwarded: intangible form; unique manufacturing process; availability of reproductive properties; multiple uses; obsolescence. Although, providing the circumstances change, its value may also be restored, allowing different value for different users.

It has been evinced that the quality of information is based on a set of properties; the level of its customers' needs met (internal and external users), compliance with the standards, norms, laws and regulations. The quality of information is primarily characterized by its usefulness for consumers. We have defined the factors that affect the quality of accounting information, namely the organization of accounting; competence of accounting staff; effectiveness of internal controls; quality of regulations that govern accounting; the enterprise management's awareness of the purpose of accounting; corporate culture; the workplace organization of an accounting employee. The detailed description of each of the above mentioned factors has been forwarded. The focus of economic entities on the compliance with tax laws has been highlighted, the violation of which entails administrative and criminal liability, and the primary fiscal information services to meet the users' needs. This leads to the neglect of the conceptual bases of accounting and decline in the quality of accounting information.

It is proved that accuracy and relevance are the main quality features of accounting information. In comply with these criteria; we need to assess information subject to the purpose of its comparability, clarity and understandability. It is found out that management accounting information should meet the following quality features like reliability, relevance, comparability, clarity, adherence, timeliness and possibility of verification.

Key words: accounting information, accounting information resource, knowledge, quality of accounting information, quality features of information, users of information.

